

C/2023/1331

22.12.2023

Mnenje Evropskega odbora regij – Pregled in predlog revizije večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027

(C/2023/1331)

Glavni poročevalec:	José Manuel RIBEIRO (PT/PES), župan Valonga
Referenčni dokumenti:	<p>Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Prilagojen sveženj za naslednjo generacijo virov lastnih sredstev</p> <p>COM(2023) 330 final</p> <p>Spremenjeni predlog sklepa Sveta o spremembi Sklepa (EU, Euratom) 2020/2053 o sistemu virov lastnih sredstev Evropske unije</p> <p>COM(2023) 331 final/2</p> <p>Spremenjeni predlog uredbe Sveta o spremembi Uredbe (EU, Euratom) 2021/768 z dne 30. aprila 2021 v zvezi z izvedbenimi ukrepi za nove vire lastnih sredstev Evropske unije</p> <p>COM(2023) 332 final/2</p> <p>Spremenjeni predlog uredbe Sveta o načinih in postopkih za dajanje na razpolago lastnih sredstev iz naslovov sistema trgovanja z emisijami, mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah, prerazporejenih dobičkov in statističnih lastnih sredstev iz naslova dobičkov podjetij ter o ukrepih za zagotavljanje denarnih sredstev</p> <p>COM(2023) 333 final/2</p> <p>Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241</p> <p>COM(2023) 335 final</p> <p>Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Vmesna revizija večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027</p> <p>COM(2023) 336 final</p> <p>Predlog uredbe Sveta o spremembi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027</p> <p>COM(2023) 337 final</p>

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog uredbe Sveta o spremembi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027**Predlog spremembe 1**

Člen 1(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
„2. Rezerva za solidarnost in nujno pomoč ne presega najvišjega letnega zneska 1 739 milijonov EUR (v cenah iz leta 2018). Vsi deli letnega zneska, ki se ne porabijo v letu n, se lahko porabijo do leta n+1. Najprej se porabi del letnega zneska iz prejšnjega leta. Vsi deli letnega zneska iz leta n, ki se ne porabijo v letu n+1, zapadejo.“;	„2. Rezerva za solidarnost in nujno pomoč ne presega najvišjega letnega zneska 2 665 milijonov EUR (v cenah iz leta 2018). Vsi deli letnega zneska, ki se ne porabijo v letu n, se lahko porabijo do leta n+1. Najprej se porabi del letnega zneska iz prejšnjega leta. Vsi deli letnega zneska iz leta n, ki se ne porabijo v letu n+1, zapadejo.“;

Obrazložitev

Na podlagi prispevka komisije NAT; zaradi množenja kriz, zlasti tistih, povezanih s podnebnimi spremembami, je potrebno zelo veliko povečanje proračuna rezerve za solidarnost in nujno pomoč.

Predlog spremembe 2

Člen 10b(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
2. Rezerva za Ukrajino ne presega 50 000 milijonov EUR v tekočih cenah za obdobje 2024–2027. Letni znesek, mobiliziran v okviru rezerve za Ukrajino v danem letu, ne presega 16 700 milijonov EUR v tekočih cenah.	2. Rezerva za Ukrajino ne presega 60 000 milijonov EUR v tekočih cenah za obdobje 2024–2027. Letni znesek, mobiliziran v okviru rezerve za Ukrajino v danem letu, ne presega 20 000 milijonov EUR v tekočih cenah.

Obrazložitev

Znesek bi moral biti vsaj enak sedanji podpori, zato ga je treba zvišati na 60 milijard EUR. Predlagana sprememba je v skladu z zahtevo iz mnenja Daria Nardelle o instrumentu za Ukrajino.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241

Predlog spremembe 3

Člen 2(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
1. Da bi se okrepili evropska suverenost in varnost, pospešil zeleni in digitalni prehod Unije ter povečala njena konkurenčnost, zmanjšale njene strateške odvisnosti, spodbujali enaki konkurenčni pogoji na enotnem trgu za naložbe po vsej Uniji ter spodbujal vključujoč dostop do privlačnih in kakovostnih delovnih mest, so glavni cilji platforme naslednji:	1. Da bi se okrepili evropska suverenost in varnost, pospešil zeleni in digitalni prehod Unije ter povečala njena konkurenčnost, zmanjšale njene strateške odvisnosti, spodbujali enaki konkurenčni pogoji na enotnem trgu za naložbe po vsej Uniji ter spodbujale socialna, teritorialna in ekonomska kohezija in solidarnost med državami članicami ter vključujoč dostop do privlačnih in kakovostnih delovnih mest, so glavni cilji platforme naslednji:

Obrazložitev

Bistveno je, da se med glavnimi cilji platforme izrecno navede načelo socialne, ekonomske in teritorialne kohezije ter solidarnosti med državami članicami (člen 3(3) PEU).

Predlog spremembe 4

Člen 2(1)(c)(novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	c) krepitev ekonomske, socialne in teritorialne kohezije Evrope ter zmanjšanje razlik glede ravni razvoja različnih regij.

Obrazložitev

Evropska komisija je v osmem kohezijskem poročilu uvedla načelo neškodovanja koheziji. Za njegovo upoštevanje bi morala biti prizadevanja za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kot je navedeno v členu 174 PDEU, v Uredbi enakovreden cilj drugima dvema ciljema iz člena 2(1)(a) in (b).

Predlog spremembe 5

Člen 2(2)(a)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(a) na enotni trg prinašajo inovativen, najsodobnejši element z velikim gospodarskim potencialom;	(a) na enotni trg prinašajo inovativen, najsodobnejši element z velikim gospodarskim potencialom, hkrati pa ohranjajo njegovo integriteto in spodbujajo enake konkurenčne pogoje;

Obrazložitev

Pomembno je opredeliti, kaj pomeni „velik gospodarski potencial“.

Predlog spremembe 6

Člen 5(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
3. Komisija poroča o odhodkih, ki se financirajo v okviru platforme. Po potrebi poroča o dosežkih, povezanih z vsakim od specifičnih ciljev platforme.	3. Komisija poroča o odhodkih, ki se financirajo v okviru platforme. Po potrebi poroča o dosežkih, povezanih z vsakim od specifičnih ciljev platforme, in zlasti o cilju 2 (1)(c) (novo), da uporaba platforme ne bi škodovala koheziji.

Obrazložitev

Zagotoviti želimo izvrševanje načela neškodovanja koheziji.

Predlog spremembe 7

Člen 7(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
2. Letno poročilo vključuje konsolidirane informacije o napredku pri izvajanju ciljev platforme v okviru vsakega od programov in skladov.	2. Letno poročilo vključuje konsolidirane informacije o napredku pri izvajanju ciljev platforme v okviru vsakega od programov in skladov. Vključuje kvalitativne in kvantitativne informacije o tem, kako poteka krepitev socialne, ekonomske in teritorialne kohezije v Evropi.

Obrazložitev

Zagotoviti želimo izvrševanje načela neškodovanja koheziji.

Predlog spremembe 8

Člen 8(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
2. V poročilu o oceni se zlasti oceni, v kolikšni meri so bili doseženi cilji, učinkovitost porabe sredstev in evropska dodana vrednost. V njem se obravnava tudi nadaljnja ustreznost vseh ciljev in ukrepov glede na njihovo morebitno izboljšanje.	2. V poročilu o oceni se poda pregled regij, za katere so bili programi spremenjeni (vključno z informacijami o ustreznih vidikih načela partnerstva), in zlasti oceni, v kolikšni meri so bili doseženi cilji, učinkovitost porabe sredstev in evropska dodana vrednost. V njem se obravnava tudi nadaljnja ustreznost vseh ciljev in ukrepov glede na njihovo morebitno izboljšanje. Poročilu se priloži temeljita ocena različnih teritorialnih učinkov in posledic za kohezijo zaradi uporabe platforme.

Obrazložitev

Pomembno je zagotoviti, da se v naknadni oceni STEP obravnavajo teritorialni učinki tega programa, da se bo načelo neškodovanja koheziji dejansko upoštevalo, kot je navedeno v mnenju poročevalca Rijsbermana (COTER-VII/026).

Predlog spremembe 9

Člen 10(1) in (2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Spremembe Uredbe (EU) 2021/1058 [ESRR in Kohezijski sklad]</p> <p>Uredba (EU) št. 2021/1058 se spremeni:</p> <p>(1) v členu 3(1), točka (a), se doda naslednja točka: „(vi) s podpiranjem naložb, ki prispevajo k ciljem platforme STEP iz člena 2 Uredbe .../... 64 [uredba o platformi STEP].“;</p> <p>(2) v členu 3(1), točka (b), se doda naslednja točka: „(ix) s podpiranjem naložb, ki prispevajo k ciljem platforme STEP iz člena 2(1), točka (a)(ii), Uredbe .../... [uredba o platformi STEP].“;</p>	<p>Spremembe Uredbe (EU) 2021/1058 [ESRR in Kohezijski sklad]</p> <p>Uredba (EU) št. 2021/1058 se spremeni:</p> <p>„zlasti s podpiranjem naložb, ki prispevajo k ciljem platforme STEP iz člena 2 Uredbe .../... [uredba o platformi STEP].“; dodano k: členu 3(1), točki (a)(i), členu 3(1), točki (a)(ii), členu 3(1), točki (a)(iii), in členu 3(1), točki (a)(iv) uredbe ESRR.“;</p>

Obrazložitev

Cilj je preprečiti, da bi bil STEP obvezna nova posebna prednostna naloga programa ESRR, temveč naj bi bil nova tipologija dejavnosti v okviru cilja politike 1.

Predlog spremembe 10

Člen 10(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>[...]</p> <p>Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo na 100 %.</p> <p>[...]</p>	<p>[...]</p> <p>Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo za petnajst odstotnih točk.</p> <p>[...]</p>

Obrazložitev

Predvideno splošno povečanje na 100 % bo najbolj pomagalo najbolj razvitim regijam (stopnje sofinanciranja trenutno znašajo 40–50 %), ki jim bodo sledile regije v prehodu, nato pa manj razvite regije. Najbolj razvite regije bodo torej dobile konkurenčno prednost pred drugimi, zlasti manj razvitimi regijami.

Predlog spremembe 11

Člen 10(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>[...]</p> <p>(e) kadar prispevajo k specifičnemu cilju v okviru cilja politike 1 iz člena 3(1), prvi pododstavek, točka (a)(vi), ali k specifičnemu cilju v okviru cilja politike 2 iz točke (b)(ix) navedenega pododstavka, v manj razvitih regijah in regijah v prehodu ter bolj razvitih regijah v državah članicah, katerih povprečni BDP na prebivalca, merjen v standardih kupne moči in izračunan na podlagi podatkov Unije za obdobje 2015–2017, je nižji od povprečja EU-27.</p> <p>[...]</p>	<p>[...]</p> <p>(e) kadar prispevajo k specifičnemu cilju v okviru cilja politike 1 iz člena 3(1), prvi pododstavek, točka (a)(vi), ali k specifičnemu cilju v okviru cilja politike 2 iz točke (b)(ix) navedenega pododstavka, v manj razvitih regijah in regijah v prehodu.</p> <p>[...]</p>

Obrazložitev

V okviru platforme STEP se tako omeji možnost, da bi se s sredstvi ESRR podpirala proizvodna podjetja, ki niso MSP, v manj razvitih regijah in regijah v prehodu. Tako se prepreči zmanjšanje podpore za MSP v okviru kohezijske politike v bolj razvitih regijah, kjer je večja verjetnost, da bodo velika podjetja in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo deležna podpore iz drugih virov, vključno z drugimi instrumenti financiranja EU, ki se bodo okrepili s platformo STEP, kot so Obzorje, InvestEU itd.

Predlog spremembe 12

Člen 10(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>[...]</p> <p>Točka (e) se uporablja za programe Interreg, kadar je geografska pokritost programa v Uniji sestavljena izključno iz kategorij regij iz navedene točke.</p>	<p>[...]</p>

Obrazložitev

Ohraniti bi bilo treba celovitost okvira in sredstev programa Interreg.

Predlog spremembe 13

Člen 11(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>2. v členu 8(2) se vstavi naslednji pododstavek:</p> <p><i>„SPP lahko podpira tudi produktivne naložbe v podjetja, ki niso MSP in prispevajo k cilju platforme STEP iz člena 2 Uredbe .../...⁶⁵ [uredba o platformi STEP]. Navedena podpora se lahko zagotovi ne glede na to, ali je bila analiza vrzeli izvedena v skladu s členom 11(2)(h), in ne glede na njen rezultat. Take naložbe so upravičene le, kadar skladno s točko (27) člena 2 Uredbe (EU) 2021/1060 ne privedejo do premestitve. Zagotavljanje take podpore ne zahteva revizije območnega načrta za pravični prehod, kadar bi bila taka revizija povezana izključno z analizo vrzeli.“;</i></p>	

Obrazložitev

S tem bi se izognili, da velika podjetja dobijo podporo kohezijske politike pod ugodnejšimi pogoji za zadevno prednostno os (30 % predhodnega financiranja, višje sofinanciranje), MSP pa se podprejo pod manj ugodnimi pogoji.

Predlog spremembe 14

Člen 11(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>[...]</p> <p>Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo na 100 %.</p>	<p>[...]</p> <p>Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo za petnajst odstotnih točk.</p>

Obrazložitev

Predvideno splošno povečanje na 100 % bo najbolj pomagalo najbolj razvitim regijam (stopnje sofinanciranja trenutno znašajo 50 %), ki jim bodo sledile regije v prehodu, nato pa manj razvite regije. Najbolj razvite regije bodo torej dobile konkurenčno prednost pred drugimi, zlasti manj razvitimi regijami.

Predlog spremembe 15

Člen 12a

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
[...] Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo na 100 % .	[...] Z odstopanjem od člena 112 Uredbe (EU) 2021/1060 se najvišje stopnje sofinanciranja za namenske prednostne naloge, določene za podporo ciljem platforme STEP, zvišajo za petnajst odstotnih točk .

Obrazložitev

Predvideno splošno povečanje na 100 % bo najbolj pomagalo najbolj razvitim regijam (stopnje sofinanciranja trenutno znašajo 40 %), ki jim bodo sledile regije v prehodu, nato pa manj razvite regije. Najbolj razvite regije bodo torej dobile konkurenčno prednost pred drugimi, zlasti manj razvitimi regijami.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR)

Pregled in predlog revizije večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027

- izraža zadovoljstvo, ker se Komisija strinja z njegovim stališčem, da sedanji večletni finančni okvir nima zadostnih finančnih sredstev za odzivanje na sedanje krize in nove politične izzive, ki iz njih izhajajo (vojna agresija proti Ukrajini, visoka inflacija, visoke cene energije, podnebne spremembe, grožnja biotski raznovrstnosti itd.), pa tudi za uresničevanje novih političnih prednostnih nalog EU (kot so strateška avtonomija EU, industrijska politika v okviru zelenega dogovora, digitalna Evropa, pakt o azilu in migracijah itd.);
- poudarja, da Komisija sama priznava, da za izpolnjevanje ciljev zelenega dogovora letno manjka več kot 620 milijard EUR naložb; poudarja, da ta številka ponovno kaže, da skupna zgornja meja za obveznosti za celotno obdobje 2021–2027 (približno 1,03 % BND, brez NextGenerationEU) ne zadošča za uresničevanje političnih ambicij EU in da je treba za nove naloge vedno najti nova sredstva;
- pozdravlja predlog za vzpostavitev novega instrumenta EU za okrevanje, izven zgornjih meja večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, namenjenega financiranju nepredvidljivih in dodatnih stroškov najemanja posojil v okviru instrumenta NextGenerationEU, ki so posledica visokih obrestnih mer in inflacije; poziva Svet, naj ta predlog podpre in tako uresniči pravne zaveze EU ter se izogne dodatnemu pritisku na sedanji proračun EU in druge pomembne programe EU; poudarja potrebo po občutni okrepitvi večletnega finančnega okvira, da bi zagotovili večjo učinkovitost, hkrati pa ohranili čim nižje upravne stroške lokalnih in regionalnih oblasti;
- pozdravlja predlagano povečanje rezerve za solidarnost in nujno pomoč, saj bo okrepila zmogljivosti Evropske unije za odzivanje na naravne nesreče in druge nujne primere; poudarja njen pomen za lokalne in regionalne oblasti, saj ekstremni naravni dogodki postajajo vse pogostejši: zato pozdravlja tudi predlagano povečanje sredstev instrumenta prilagodljivosti, ki se je potrdil kot zelo koristen pri nepredvidenih dogodkih in med letnim proračunskim postopkom ublaži omejitve, povezane z večletnim finančnim okvirom;
- pozdravlja povečanje financiranja za migracije in upravljanje meja, da bodo vse azilne in imigracijske politike EU ter njene politike v zvezi z mejami dobro podprte; poudarja, da je pomembno dodeliti tudi zadostna sredstva, ki morajo biti posebej prilagojena upravljanju in blažitvi izzivov lokalnih in regionalnih oblasti; pozdravlja tudi povečanje financiranja za zunanje odnose in uvedbo instrumenta za Ukrajino, (*) katerega financiranje z rezervo za Ukrajino naj bi preseгло zgornje meje večletnega finančnega okvira; vendar obžaluje, da so finančna sredstva za instrument za Ukrajino manjša od sedanje finančne podpore, zato se zavzema za njihovo povečanje na 60 000 milijonov EUR;

(*) Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino, COM(2023) 338 final, 20.6.2023, Bruselj.

6. obžaluje, da predlagana revizija večletnega finančnega okvira ne vključuje neposredne dodelitve večjih virov mestom in regijam, na primer prek misije za podnebno nevtralna in pametna mesta, misije Prilaganje podnebnim spremembam in Konvencije županov, da bi spodbudili izvajanje projektov zelenega dogovora na terenu; poudarja, da še vedno ni določb o skrajšanem postopku financiranja za mesta in regije, vključene v pobude EU in politično zavezane doseganju ciljev zelenega dogovora;

7. je seznanjen s predlaganim povečanjem sredstev v razdelku 7, da se okrepi upravna zmogljivost vseh institucij EU za izpolnjevanje novih nalog, ki so jim bile dodeljene;

8. priznava ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri izvajanju politik EU in poudarja, da je treba dodeliti ustrezna sredstva za krepitev njihove vloge pri obravnavanju edinstvenih izzivov, s katerimi se soočajo manj razvite regije; poziva k celovitemu pregledu finančne podpore lokalnim in regionalnim oblastem, da bi lahko uspešno sodelovale v strateških pobudah EU;

9. ugotavlja, da je velik del povečanja odobritev za prevzem obveznosti, ki jih predlaga Komisija, namenjen večji prožnosti večletnega finančnega okvira in proračuna EU pri odzivanju na nepredvidene dogodke in okoliščine; pozdravlja „taktični“ pristop Komisije, vendar poudarja, da se ta zdi bolj kratkoročna rešitev kot pa strukturni odgovor na ponavljajoče se težave, povezane s samo strukturo večletnega finančnega okvira; poziva Komisijo, naj to strukturno vprašanje reši pred večletnim finančnim okvirom za obdobje po letu 2027;

10. poudarja, da se kohezijska politika ne sme uporabljati za financiranje drugih prednostnih nalog, razen tistih, ki so določene v programih kohezijske politike (vključno s prednostnimi nalogami platforme STEP), zlasti če ni dogovora o dodatnih sredstvih, navedenih v predlogu Komisije za vmesni pregled večletnega finančnega okvira;

11. ugotavlja, da člen 312 Pogodbe o delovanju Evropske unije kot pravna podlaga za uredbo o večletnem finančnem okviru ne predvideva posvetovanja z OR in s tem omejuje njegove pristojnosti za analizo vmesnega pregleda večletnega finančnega okvira, zlasti glede skladnosti z načelom subsidiarnosti. Zato v primeru spremembe Pogodb pričakuje vključitev obveznega posvetovanja; ne glede na to priznava, da je Komisija sporočilo o vmesni reviziji naslovila tudi nanj; poleg tega meni, da predlog Komisije prinaša evropsko dodano vrednost in je v skladu z načelom subsidiarnosti, zlasti v konkretnem primeru instrumenta za Ukrajino, saj je škoda, povzročena Ukrajini, tolikšna, da nobena država članica sama ne more kriti stroškov, Unija pa je v najboljšem položaju, da mobilizira svoje zmogljivosti zadolževanja in pod ugodnimi pogoji pomaga Ukrajini;

Odobritve plačil in lastna sredstva

12. opozarja, da člen 311 PDEU določa, da se proračun EU „[b]rez vpliva na druge prihodke [...] v celoti financira iz lastnih sredstev“; poziva države članice, naj se čim prej dogovorijo o predlogih, povezanih s prilagojenim svežnjem nove generacije virov lastnih sredstev; opozarja, da so za ustrezno delovanje Evropske unije in povračilo dolga NewGenerationEU brez ogrožanja drugih programov EU nujni zadostni prihodki iz novih virov lastnih sredstev; poudarja pomen izvajanja dogovorjenega časovnega načrta za uvedbo novih lastnih sredstev proračuna EU brez dodatnega odlašanja;

Platforma STEP

13. opozarja, da se institucionalne pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti v EU razlikujejo in da je treba odločitve sprejemati na ravni, kjer je upravljanje najučinkovitejše; meni, da lahko predlog sproži dodaten prenos pristojnosti na nacionalno raven ter nespoštovanje načel subsidiarnosti in sorazmernosti; spodbuja Komisijo, naj se pri oblikovanju in izvajanju politik, ki vplivajo na regije, natančno posvetuje z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;

14. globoko obžaluje, da Komisija ni opravila nobene ocene teritorialnega učinka predloga o platformi STEP; opozarja, da je ocena teritorialnega učinka, ki jo je izvedel, potrdila možno koncentracijo financiranja s programi, ki jih bo podprla platforma STEP, v nekaterih regijah in državah članicah ter možno koncentracijo nekaterih kritičnih tehnologij na istih območjih; poleg tega ugotavlja, da ocena naložbenih potreb, objavljena marca 2023, ki je kot referenčni dokument upravičila platformo STEP, na noben način ne obravnava teritorialne razsežnosti naložbenih potreb niti ne ocenjuje njihovega učinka na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo; zato močno dvomi, da je predlog o platformi STEP v skladu z načelom neškodovanja koheziji; poziva države članice in Evropski parlament, naj med pogajanja upoštevajo rezultate ocene teritorialnega učinka;

15. močno obžaluje, da v okviru platforme STEP ni predviden noben poseben mehanizem za konkretno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti v postopku izbiranja projektov, ki bodo prejeli oznako „pečat suverenosti“; se zavzema za poseben mehanizem, s katerim bi to sodelovanje zagotovili; izraža bojazen, da bodo predlagani mehanizmi za izbiranje projektov za „pečat suverenosti“ povzročili nadaljnjo centralizacijo pristojnosti in zaostri konkurenco med regijami EU, namesto da bi krepili kohezijo celotne EU;

16. poudarja, da so bile države članice od začetka sedanjega programskega obdobja večkrat⁽²⁾ pozvane, naj spremenijo svoje operativne programe, da bi upoštevale politične prednostne naloge, ki prvotno niso bile predvidene; poudarja, da lahko to preusmeri politiko stran od dolgoročnih ciljev, hkrati pa organom upravljanja nalaga precejšnje upravno breme; je zelo zaskrbljen, da utegne takšno ponovno načrtovanje v primeru platforme STEP v številnih primerih regionalne in lokalne oblasti prisiliti, da bodo opustile skrbno načrtovane in po partnerskem načelu oblikovane dolgoročne naložbene projekte na račun novih naložbenih projektov, ki so bili izbrani v okviru centralno upravljanjanih programov EU; odločno obsoja to težnjo kot očitno kršitev načela upravljanja na več ravneh, ki je jedro kohezijske politike; ponavlja svoje stališče, da instrumenti kohezijske politike ne smejo postati vreča denarja, iz katere se krijejo nujne in nepredvidene potrebe;

17. poudarja izzive, ki jih preobrazba prinaša vsem regijam, vendar močno dvomi, da bo možnost, da velika podjetja v bolj razvitih regijah držav članic, katerih BDP na prebivalca je pod povprečjem EU, uporabijo instrumente kohezijske politike, okrepila kohezijo; ugotavlja, da je ta predlog v ostrem nasprotju z ugotovitvami osmega kohezijskega poročila ter zbranimi dokazi o razvojni pasti v nekaterih regijah EU in poglobljanju raziskovalnega in inovacijskega razkoraka v regijah EU, kot navaja to poročilo; zato predlaga, da se te določbe v členu 10(4) črtajo;

18. pozdravlja namen Komisije, da poveča konkurenčnost gospodarstva EU na svetovnih trgih s spodbujanjem in krepitvijo naložb v razvoj, proizvodnjo in vrednostne verige kritičnih tehnologij; vendar meni, da vsi predlagani ukrepi niso primerni za popravo sedanjih konkurenčnih slabosti nekaterih regij, zlasti najmanj razvitih; je zelo presenečen, da Komisija ni predstavila celovite predhodne analize skupnega učinka, ki bi ga nedavna omilitev pravil o državni pomoči in predlog o platformi STEP imela na enakost konkurenčnih pogojev na enotnem trgu;

19. v zvezi s tem in ob razumevanju želje po spodbujanju naložb poudarja, da bo povečanje sofinanciranja na 100 % za prednostna področja platforme STEP najbolj pomagalo najbolj razvitim regijam in zmanjšalo splošni učinek kohezijske politike;

20. ugotavlja, da bi lahko povečanje sofinanciranja za prednostne naloge platforme STEP na 100 % nenamerno koristilo najbolj razvitim regijam, kar bi lahko zmanjšalo skupni učinek kohezijske politike; poziva k diferenciranemu pristopu, s katerimi bi bile stopnje sofinanciranja prilagojene posebnim potrebam in ravni razvoja različnih regij, kar bi povečalo učinkovitost kohezijske politike pri podpiranju manj razvitih območij;

Dodatna prožnost za izvajanje programov kohezijske politike za obdobje 2014–2020

21. toplo pozdravlja predlagano 12-mesečno podaljšanje roka za predložitev dokumentov o zaključku v okviru programskega obdobja 2014–2020 v uredbi o skupnih določbah in uredbi o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD), ki bo omogočilo, da bo na voljo dovolj časa za zaključek tega obdobja, hkrati pa se bo pospešilo izvajanje programskega obdobja 2021–2027; poziva sozakonodajalca, naj se čim prej dogovorita o teh spremembah, da bi organom upravljanja omogočili predvidljivost; zato poziva, da se predlagana prožnost odobri po samostojnem *ad hoc* postopku, ki ne bi bil odvisen od uredbe o platformi STEP; hkrati poudarja, da bi s tem podaljšanjem lokalne in regionalne oblasti dobile več časa, da bi sredstva uporabile za razogljičenje in diverzifikacijo gospodarstev za doseganje ciljev EU glede podnebne nevtralnosti;

⁽²⁾ REPower EU, FAST-CARE in akt v podporo proizvodnji streliva.

22. Evropski komisiji tudi predlaga, da začne razmislek o uvedbi participativne priprave proračuna za naslednjo kohezijsko politiko: za takšno pripravo proračuna bi lahko namenila 1 % sredstev za regionalne programe, da bi povečali prevzemanje odgovornosti med državljani in da bi se Evropejci bolj zavedali politik EU.

V Bruslju, 10. oktobra 2023

Predsednik
Evropskega odbora regij
Vasco ALVES CORDEIRO
